

RUTIER ȘI RUTINIER

Există o latură în activitatea teatrelor (mai ales a celor din provincie) care scapă, îndeobște, privirilor și, cu atât mai mult, preocupărilor analitice ale criticilor. Deprinși să ne rostim o dată și numai din unghiul de vedere — confortabil, deși, adesea, neconcludent — al premierelor (găuite dinspre scenă, de emoția și șovăielile unor contacte încă „nerodate” cu sala), socotim de prisos să luăm, măcar, din când în când, act și de așa-numitele spectacole în deplasare. Termenul este rutier, dar desenează, prin funcție și prin rosturile gospodărești ale teatrelor, altceva decât ceea ce cunoaștem sub numele de turnee. Acestea sînt, în principiu, destinate să reprezinte, să zicem așa, crema realizărilor unui teatru, fața lui de duminică. Spectacolele în deplasare, țin, dimpotrivă, de corvoada lui zilnică. Lipsit de satisfacții deosebite, bogat în oboseli extraartistice, desfășurat parcă anonim și, de aceea, dispus la delăsări și ușurătate, spectacolul în deplasare se orientează de obicei după perspectiva contabilicească a planului de casă, ori după cea birocratic normată a numărului de „ieșiri”. Rutierul fuzionează astfel, pe nesimțite, cu rutinierul și conștiința, atât a interpretului, cât și a spectatorului, leagă resemnat, ca sub apăsarea unui destin implacabil, actul deplasării de procesul degradării artistice. Cît și ce fel de public se bucură — dacă se bucură — de asemenea spectacol, este o problemă, în genere, cu totul periferică. Mai că nu se pune. Ori se pune pieziș, cu un accent marcat pe condițiile (extenuante) ale pendulării continue de la „sediul” la feluritele localități „tutelate” de sediu, pe condițiile locului de joc (rarorii prielnice), pe condițiile în care forurile culturale (adesea dezabuzate) deschid drumul și pregătesc, printru localnici, întîmpinarea echipei de teatru și a respectivei reprezentatii cu care aceasta urmează să „sosească”.

E de aceea greu (și, poate, nici nu s-ar cuveni) să emiți judecăți de valoare în legătură cu realizarea unui spectacol, după chipul în care acesta se înfățișează în deplasare — într-o sală nepregătită (dacă nu chiar luată prin surprindere), pe o scenă nefamiliară actorilor — care îi obligă la acomodări improvizate și la inerente denivelări ale jocului. Ar fi riscant și, desigur, nedrept atât pentru cariera piesei de pe afix, cât și pentru interpreții ei.

Teatrul din Bacău și-a deschis stagiunea, deplasînd de la sediu (și înainte de a fi jucat la sediu) recenta comedie a Sidoniei Drăgușanu *Necunoscuta și cei patru cavaleri*. Am văzut-o la Roman, ca atare... deplasată. Nerecunoscînd în reprezentație decât umbra însușirilor care marchează scrisul dramatic al autoarei — în care replica ușoară și nepretențios spumoasă este instrumentul unei grave atitudini satirice sau moraliste, în care situația și anecdoticul de suprafață maschează un sondaj în moravuri, și în care, cu dispoziție jucăuș-lică, umorul încearcă să redea societății un om crescut din propria lui aspirație la sinceritate și cinste. *Necunoscuta și cei patru cavaleri* este un joc de confruntări și înfruntări al conștiințelor, ce invadează muștrător deprinderi atinse de impurități — de egoism, utilitarism, infidelitate. Ceva din Evreinoff (*Comedia fericii*), ceva din Priestley (*Inspectorul de poliție*) și ceva din Nash (*Omul care aduce ploaia*), fără a fi de fel împrumut sau reminiscență, ci doar zone de întîlnire, structurează noua comedie a Sidoniei Drăgușanu. Nervurile necesar subtile ale acestei structuri au fost însă, din păcate, în spectacolul băcăoan (văzut, cum spun, în deplasare), neluate în seamă. În locul lor a fost fructificat suspensul comediei polițiste, a fost îngroșată situația farsei bufe, a fost — aglomerat în acrocure și stingăcii de mișcare — urmărit cu precădere efectul poantelor și gesturilor de imediată (dar adesea sterilă) suculență... E dificil să pun asemenea rezultat pe seama regiei (Zoe Anghel Stanca), și să calific, fără greș, interpretările. Dintr-o masă de neastîmpăr zgomotos, dornică de a face comedie cu orice preț, rețin pe Nicolae Roșioru (pentru ponderea, timbrul și prestanța izbitor distincte de restul ambiant) și pe Ligia Dumitrescu (pentru ceea ce, ținînd seama de resursele ei interpretative netăgăduite, apare fără dubiu eronat în înțelegerea rolului său, conceput și vestimentat după un insolit model western). Dacă reținem aceste două elemente, o facem pentru că la ele am resimțit mai puțin țipător neajunsurile „rodării” în deplasare. Incolo nu ne încumetăm să ne pronunțăm.

Nu știm dacă și în ce măsură — după stagiul deplasărilor de rigoare — spectacolul va fi supus, la sediu, unui tratament de ameliorare. E de așteptat. În orice caz, ne poartă gîndul că teatrul din Bacău, al cărui repertoriu e axat, spre lauda lui, în jurul dramaturgiei originale contemporane, nu-și va respinge dorința unei vizite-test la București. E o perspectivă în vederea căreia revizuirea spectacolului (așezarea lui pe temeuri mai puțin îndoielnice) ar fi cel puțin oportună.

Florin Tornea